

дачи по данній тематике. *Вывод.* Разработанная методика усвоения практического навыка «Обследование супружеской пары при бесплодии» является эффективной. Совершенствование системы обследования при бесплодии, улучшение ее алгоритма ведет к повышению квалификации медицинского специалиста любого профиля, готовности применить ее на практике.

Ключевые слова: практический навык, студенты, обучение.

THE SEARCH OF IMPROVEMENT OF PRACTICAL SKILLS IN OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

Pakharenko L. V., Vorobii V. D.

Abstract. Changes in the structure of morbidity in the modern society also require changes in the study of the themes of pathologies in programs of different disciplines by students of higher medical educational establishments. Such changes also undergo the structure of gynecological pathology. So, in recent years, the incidence of infertility in the world and in Ukraine is increasing. For this purpose, the study of the topic of infertile marriage and family planning has been introduced in the program of discipline “Obstetrics and Gynecology” in recent years. The comprehensive approach to mastering the topic in the last three years was added with the practical skill “Examination of married couple with infertility”. The performance of practical skill allows students to develop more deep understanding of the problem, clinical thinking and demonstrate knowledge of different disciplines. *Aim.* To improve the mastering of practical skill “Examination of married couple with infertility”. *Results.* The practical skill “Examination of married couple with infertility” is often difficult for students to demonstrate. The algorithm for performing this skill is different from the traditional approach and does not require demonstration of direct work with the patient except taking anamnesis. The difference is in the fact that it consists of several stages. Initially, an anamnesis is taking, then the previous diagnosis is put. After this it is necessary to make the plan of examination of the married couple, separately for the man and the woman. It is important to demonstrate both as standard approach to the examination with a list of routine unified methods, as well as an individual approach in each individual case. To prepare the mastering of skills, an algorithm for its implementation was developed, which is presented in a practical-training center in the form of schemes, pictures. There is also the demonstration material in the form of results of examinations (general-clinical, hormonal, cytological, colposcopic ones, vaginal smears, TORCH infections, ultrasound examination of pelvic organs and other systems, pictures of metrosalpingography, computer tomography, etc.), video materials prepared by teachers of the department. Situational tasks with this methodic were created by the staff of the department. Such tasks have in several stages. Such approach allows to develop clinical thinking, which is important for the implementation of the skill. *Conclusion.* The developed method of mastering the practical skill “Examination of married couple with infertility” is effective. Improvement of the system of infertility examination, enhancement of its algorithm leads to the perfection of the qualification of the medical specialist of any specialty and the readiness of its use in practice.

Key words: practical skill, students, training.

*Рецензент – проф. Ліхачов К. В.
Стаття надійшла 08.08.2018 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2018-4-1-146-169-172

УДК 378.147:614.25

Потяженко М. М., Кітура О. Є., Настрога Т. В., Люлька Н. О., Соколюк Н. Л.

ПРАКТИЧНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ІНТЕРНАТУРІ Є ОСНОВОЮ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ЛІКАРЯ

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

tatjana-nastroga@rambler.ru

Вступ. Професійна спрямованість сучасної освіти, особливо у вищій медичній школі, повинна мати особистісно-орієнтований підхід. Важко створити переконливий алгоритм для виявлення тієї особистості, яка у майбутньому стане справжнім фахівцем, лікарем за покликанням.

Основною вимогою, яка висувається сьогодні до якості медичної освіти в умовах жорсткої конкуренції на світовому ринку медичних послуг, є необхідність навчити майбутніх лікарів – практиків оптимально готових реалізувати отримані знання, набуті упродовж багатьох років, на до дипломного етапі навчання у подальшій щоденній професійній діяльності.

Одним із способів, який дає змогу розрізнити, підтримати і створити оптимальні умови для розвитку такого фахівця є метод практично-орієнтованого навчання.

Концепція практичної спрямованості навчання, як головна складова сучасних дидактичних принци-

пів, полягає у забезпеченні чітких зв'язків і взаємозалежностей між процесом здобуття професійних знань і формування навичок та вмінь, у відповідності з вимогами освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста [1,2].

Основна частина. Слід наголосити, що результативність навчання лікарів-інтернів нерозривно пов'язана з якістю підготовки на до дипломного етапі, у вищому навчальному закладі, чим якісніша базова вузівська підготовка, тим краща база для розвитку і формування фахових можливостей у лікарів-інтерна. Але це ствердження не завжди є однозначним. Нерідко, середній за знаннями студент стає з часом хорошим лікарем професіоналом завдяки мотивованій активізації до пізнавальних фахових інтересів, які спрямовані на необхідності в поповненні знань, умінь і навичок, розвиток самостійних творчих здібностей та практичного досвіду для розв'язання повсякденних фахових завдань.

Пріоритетне значення в формуванні професійної ідентичності фахівця має правильно продумане професійно-орієнтоване навчання на заключному етапі підготовки випускників в інтернатурі [3].

Реалізація такого базового дидактичного принципу можлива за умови чіткого забезпечення системності і цілеспрямованого планування, з урахуванням особливостей фахової підготовки та логічної послідовності навчання від теоретичних міждисциплінарних базових знань до формування пріоритетної категорії «здатності до дії», тобто набуття досвіду практичного розв'язання професійних проблем.

За принципом практично-орієнтованого навчання лікарів-інтернів за спеціальністю «Внутрішні хвороби» на кафедрі внутрішніх хвороб та медицини невідкладних станів з шкірними та венеричними хворобами навчально-наукового інституту післядипломної освіти УМСА переглянуті і адаптовані змістові характеристики традиційних видів навчальних занять (лекції, практичні та семінарські заняття), які направлені на оптимальне формування професійної компетенції майбутнього фахівця – інтерніста [4,5].

На профільній кафедрі лекційний матеріал, який передбачений навчальним планом, подається виключно в проблемному форматі та мотиваційно-цільовому аспекті з практичною спрямованістю і стимулюванням пізнавальних інтересів слухачами. Реалізація проблемності, як творчого процесу базується на демонстрації та детальному клінічному розборі складних тематичних хворих із супутньою та поєднаною патологією.

Викладання лекційного матеріалу ґрунтується на постановці дискусійних проблем, ідей, положень, які вимагають від слухачів, лікарів-інтернів творчого фахового підходу до їх розв'язання.

В ході лекції демонструються основні етапи формування лікарського, клінічного мислення, як складного творчого професійного діагностично-лікувального процесу, який складається з п'яти основних методологічних розділів:

1. Вміння фахово (діалогічно) спілкуватися з пацієнтом термінологічною лексикою, яка б відповідала рівню його розуміння і потребі лікаря;

2. Визначення найбільш суттєво необхідних інформативно об'єктивних діалогічних методів обстеження пацієнта;

3. Правильна клініко-діагностична оцінка виявлених симптомів та синдромів, як основи для формування попереднього діагнозу та проведення диференційного діагнозу;

4. Фахова клінічна інтерпретація результатів лабораторно-інструментальних досліджень;

5. Оптимальний вибір патогенетичної персоналізованої терапії пацієнту.

Основним видом роботи лікарів-інтернів на профільних та суміжних кафедрах є самостійна практична лікарська діяльність, тобто курація хворих у клініці під керівництвом викладача. Кількість годин, відведених на практичну підготовку лікарів-інтернів складає 70-75% від загального навчального часу.

Особливий наголос під час самостійної практичної лікарської діяльності інтернів робиться на отримання навичок професійної майстерності, тобто відпрацювання та засвоєння фахових практичних

навичок та вмінь згідно вимог кваліфікованої характеристики.

Серед чисельних видів проблемного навчання, семінарські заняття, як активна дискусійна форма колективного обговорення найбільш складних клінічних питань, займає особливе місце в підготовці лікарів-інтернів до самостійної професійної діяльності.

Семінар складається із двох взаємопов'язаних ланок: самостійного пошуку, опрацювання і систематизації кожним лікарем-інтерном науково-методичної літератури з певної тематики та колективного аналізу з різних точок зору на проблему в практичному використанні здобутої інформації.

Семінар, як колективний проект сприяє набуттю ще і певних комунікативних навичок, лікарі-інтерни вчаться працювати в команді.

Вагоме місце у формуванні професійних компетенцій відводиться клінічним конференціям, які проводяться 2 рази на місяць на профільній кафедрі з залученням усіх лікарів-інтернів, які навчаються в очній частині. Тематика конференцій визначається заздалегідь і базується на наявності тематичних пацієнтів у базових клінічних відділеннях кафедри. Доцент, який веде цикл занять з інтернами є модератором конференції і тому проводить персональний розподіл ролей між лікарями-інтернами по підготовці інформаційно-наукового проекту, виходячи з їх побажань та інтересів. Інтерни самостійно, творчо та відповідально готують мультимедійну презентацію, основу на конкретному клінічному випадку (історії хвороби), доповіді з питань діагностики, диференційної діагностики та сучасних можливостей надання меддопомоги пацієнтам з подібною патологією, в залежності від умов та етапів лікування.

Це спонукає кожного лікаря-інтерна до колективного творчого обговорення найбільш складних фахових питань, активізує їх на необхідність самостійного вивчення наукової та методичної літератури, що сприяє розвитку та вдосконаленню професійного досвіду.

В значній мірі сприяють підвищенню професійної компетентності і такі види занять, як залучення лікарів-інтернів до активної участі в роботі науково-практичних та патологоанатомічних конференцій.

Суттєву роль в опануванні навичками, засвоєння фундаментальних та фахових знань надають сучасні інноваційні методи та технології подачі навчального матеріалу [3]. Створений на профільній кафедрі комп'ютерний клас, який оснащений сучасною аудіо-відео технікою з інтернет-ресурсом та WEB-сторінкою дає можливість урізноманітнювати організацію навчально-пізнавальної діяльності, самостійного пошуку необхідної наукової інформації, її творче втілення в практичну роботу для досягнення поставлених завдань.

Забезпеченню оптимальних умов для опанування практичними навичками та формуванню професійних умінь у лікарів-інтернів з фаху «Внутрішні хвороби» сприяє активне залучення їх до щоденної роботи в навчально-практичному пульмонологічному центрі профільної кафедри. В центрі співробітниками кафедри (професором, доцентами) разом з лікарями-інтернами проводяться консультативні прийоми хворих з різноманітною терапевтичною патологією. З активною участю інтернів виконуються

діагностичні та лікувальні процедури. Формуються групи пацієнтів з бронхо-легеневою патологією для проведення тренінгових занять по різним методам дихальної гімнастики.

Все це сприяє формуванню професійної компетенції у лікарів-інтернів та надбанню пріоритетної категорії, «здатності до дії», як уміння використовувати їх уже зараз у практичній діяльності [6].

Висновок

1. Практично-орієнтоване навчання в інтернатурі формує у майбутнього фахівця вміння правильно

використовувати фундаментальні знання й навички для вирішення конкретних практичних завдань.

2. Ця система суттєво підвищує рівень професійної практичної підготовки, а також компетенції лікарів-інтернів адаптуючи їх до успішної самостійної творчої фахової діяльності в сучасних умовах з реальними пацієнтами вже на наступних етапах роботи.

Література

1. Zhdan VM, Bobyr'ov VM, Sheshukova OV. Suchasni pidkhody do zabezpechennya yakisnoyi osvity likariv-stomatolohiv. *Metodychna osvita*. 2013;65-8. [in Ukrainian].
2. Potyazhenko MM, Lyul'ka NO. Formuvannya znan', umin' i praktynykh navychok z kardiolohiyi pry pidhotovtsi likariv-interniv z fakhu «Vnutrishni khvoroby». *Metodychna osvita*. 2012;4:120-2. [in Ukrainian].
3. Klishch HI. Profesiyna kompetentnist' yak meta pidhotovky suchasnykh likariv u medychnykh universytetakh Avstriyi. *Metodychna osvita*. 2011;4:32-8. [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05.09.2017 № 2145. VIII Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2017;38-39. St. 380. [in Ukrainian].
5. Potyazhenko MM, Kitura OYe, Sokolyuk NL, Lyul'ka NO, Nastroha TV, Hayevs'ky SO, ta in. Orhanizatsiyno-metodychni pytannya internatury zi spetsial'nosti «Vnutrishni khvoroby» na zaochniy chastyni navchannya v bazovykh likuval'no-profilaktychnykh zakladakh okhorony zdorov'ya: metodychni rekomendatsiyi. Poltava; 2016. 170 s. [in Ukrainian].
6. Mintser OP. Rol' informatsiynykh tekhnolohiy etapakh reformuvannya medychnoyi osvity. *Metodychna osvita*. 2010;2:128-30. [in Ukrainian].

ПРАКТИЧНО-ОРИЄТОВАНЕ НАВЧАННЯ В ІНТЕРНАТУРІ Є ОСНОВОЮ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ЛІКАРЯ

Потяженко М. М., Кітура О. Є., Настрога Т. В., Люлька Н. О., Соколюк Н. Л.

Резюме. Професійна спрямованість сучасної освіти, особливо у вищій медичній школі, повинна мати особистісно-орієнтований підхід. Пріоритетне значення в формуванні професійної ідентичності фахівця має правильно продумане професійно-орієнтоване навчання на заключному етапі підготовки випускників в інтернатурі. Практично-орієнтоване навчання в інтернатурі формує у майбутнього фахівця вміння правильно використовувати фундаментальні знання й навички для вирішення конкретних практичних завдань. Ця система суттєво підвищує рівень професійної практичної підготовки, а також компетенції лікарів-інтернів адаптуючи їх до успішної самостійної творчої фахової діяльності в сучасних умовах з реальними пацієнтами вже на наступних етапах роботи.

Ключові слова: професійно-орієнтоване навчання, лікарі-інтерни, інтернатура.

ПРАКТИЧЕСКИ-ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ В ИНТЕРНАТУРЕ ЯВЛЯЕТСЯ ОСНОВОЙ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ

Потяженко М. М., Кітура О. Є., Настрога Т. В., Люлька Н. А., Соколюк Н. Л.

Резюме. Профессиональная направленность современного образования, особенно в высшей медицинской школе, должна иметь личностно-ориентированный подход. Приоритетное значение в формировании профессиональной идентичности специалиста имеет правильно продуманное профессионально-ориентированное обучение на заключительном этапе подготовки выпускников в интернатуре. Практически-ориентированное обучение в интернатуре формирует у будущего специалиста умения правильно использовать фундаментальные знания и навыки для решения конкретных практических задач. Эта система существенно повышает уровень профессиональной практической подготовки, а также компетенции врачей-интернов адаптируя их к успешной самостоятельной творческой профессиональной деятельности в современных условиях с реальными пациентами уже на следующих этапах работы.

Ключевые слова: профессионально-ориентированное обучение, врачи-интерны, интернатура.

PRACTICAL-ORIENTED EDUCATION IN THE INTERNSHIP IS THE BASIS OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF THE FUTURE DOCTOR

Potiaghenko M. M., Kytura O. E., Nastrohha T. V., Lyulka N. O., Sokolyuk N. L.

Abstract. The professional orientation of modern education, especially at the higher medical school, should have a personality-oriented approach. The concept of the practical orientation of learning, as the main component of modern didactic principles, is to provide clear links and interdependencies between the process of obtaining professional knowledge and the formation of skills and abilities, in accordance with the requirements of the educational and qualification characteristics of a specialist.

Main part. A priority in shaping the professional identity of a specialist is the well-designed professional-oriented training at the final stage of training graduates in internship. On the profile department, the lecture material provided for by the curriculum is provided exclusively in the problem format and the motivational-target aspect with the practical orientation and stimulation of the cognitive interests of the listeners. The main type of interns work on profile and adjacent departments is independent practical medical activity, that is, the curation of patients in the clinic under the direction of a teacher. The number of hours allocated to the practical training of interns is

70-75% of the total academic time. The special accent during the independent practical medical activity of interns is on the receipt of skills of professional trade that is, the development and mastering of professional practical skills and abilities in accordance with the requirements of qualified characteristics. Among the numerous types of problem learning, workshops as an active discussion form of collective discussion of the most complex clinical issues, takes a special place in the training of interns to independent professional activities. A significant place in the formation of professional competencies is given to clinical conferences, which are held 2 times a month on the profile department with the involvement of all interned physicians who study in the full-time section. The involvement of active participation in the work of scientific-practical and pathologoanatomical conferences among the interns are promote professional competence. Essential role in mastering skills, assimilation of fundamental and professional knowledge is provided by modern innovative methods and technologies of teaching educational material. Created on the profile department of the computer class, which is equipped with modern audio-video equipment with an Internet resource and WEB-page provides an opportunity to diversify the organization of educational and cognitive activity, independent search of the necessary scientific information, its creative embodiment in practical work for the achievement the assignment.

Ensuring optimal conditions for mastering practical skills and developing professional skills of interns in the specialty "Internal Diseases" contributes to their active involvement in daily work in the educational-practical pulmonological center of the profile department. In this center the staff of the department (professor, associate professors), together with doctors-interns, conduct the consultative receptions among patients with multifarious therapeutic pathology. With the active participation of interns, diagnostic and therapeutic procedures are performed.

Conclusions

1. Practically oriented study in internship forms the future specialist's ability to correctly use the fundamental knowledge and skills to solve specific practical problems.

2. This system significantly increases the level of professional practical training, as well as the competence of interns, adapting them to a successful independent creative professional activity in modern conditions with real patients at the next stages of work.

Key words: vocational training, interns, intership.

*Рецензент – проф. Білаш С. М.
Стаття надійшла 13.09.2018 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2018-4-1-146-172-175

УДК 616.6:378.14

Саричев Л. П., Сухомлин С. А., Саричев Я. В., Супруненко С. М., Панасенко С. М.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-УРОЛОГІВ НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

mail@umsa.edu.ua

Пріоритетним завданням вищої медичної школи є підготовка кваліфікованого лікаря, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, конкурентоспроможного на сучасному ринку праці, спроможного до постійного професійного зростання [1]. Відкриття європейського ринку праці для громадян України, постійне впровадження в медичну практику новітніх лікувально-діагностичних та комп'ютерних інформаційних технологій, призвело до підвищення вимог до професійної компетентності молодих спеціалістів. Необхідна модернізація системи вищої медичної освіти неможлива без вдосконалення підготовки майбутніх лікарів в інтернатурі. Отже, вища медична школа повинна готувати фахівців з високою теоретичною і практичною підготовкою, здатних до професійного самовдосконалення, опанування та впровадження нових технологій [1].

Однією зі значних проблем у теперішній системі підготовки лікаря-уролога залишається недостатній час, що приділяється вивченню урології [2]. З 6 років отримання загальної лікарської освіти на цикл урології виділяється всього 40 годин аудиторної роботи. На етапі післядипломної освіти спеціалізація за фахом триває тільки 2 роки при тому, що необхідний рівень підготовленості лікаря-спеціаліста потребує значно більшого часу для підготовки. Студент не має мож-

ливості оволодіти всіма інструментальними інноваціями, але він повинен мати уявлення про сучасні принципи діагностичної та лікувальної діяльності. Відповідні труднощі в післядипломному навчанні лікаря-уролога. Перешкодою в оволодінні урологією є також відносна незмінність навчальних програм з дисципліни протягом багатьох років [2].

Аналіз процесу викладання урології на пострадянському просторі доводить, що значна кількість майбутніх лікарів-урологів не отримують повних і якісних знань [3].

На до дипломному етапі недостатня кількість часу та не завжди раціональна організація навчання перешкоджають отримати сучасну теоретичну й практичну підготовку [3]. За даними опитувань, 100% студентів вважають, що не мали змоги на циклі урології в повному обсязі оволодіти всіма знаннями і практичними вміннями, а 35% – що навчальний процес організований незадовільно [3]. Відповідно, недостатня підготовка з урології на до дипломному етапі створює значні труднощі при навчанні в інтернатурі [3].

По закінченню інтернатури майбутній фахівець повинен володіти методологічними, клінічними та медико-соціальними основами урології, навичками самостійної професійної діяльності [3]. У європей-